

**ความเสี่ยงด้านการลงทุนที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs
ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี**
**Investment Risk which Affects the Efficiency and Operation Potential of SMEs
in the Eastern Economic Border Trading Zone of Chantaburi Provinces.**

ฉวี สิงหา^{1*}, ทศนัย ชัตติยวงษ์², ทิพวรรณ นียมวงศ์³

Chavee Singhat, Tassanai Kattiyawong, Tippawan Niyomwong

¹สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ, ²สาขาวิชาการเงินการธนาคาร คณะวิทยาการจัดการ

³สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

¹Accounting, Faculty of Management Science, ²Finance and Banking, Faculty of Management Science,

³Computer, Faculty of Computer Science and Information Technology, Rambhai Barni Rajabhat University, Chantaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: yutsinghad@hotmail.com

(Received: November 2, 2018 ; Revised : May 7, 2019 ; Accepted : May 22, 2019)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินการจัดการความเสี่ยงด้านการลงทุนที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการในเขตการค้าชายแดนจังหวัดจันทบุรี จำนวน 313 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความสัมพันธ์โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson correlation) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบระดับปานกลางต่อประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ดังนี้คือ 1) ความเสี่ยงต่อความขาดแคลนเงินทุนระยะยาว 2) ความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาวและ 3) ความเสี่ยงของผลการดำเนินงานด้านเงินทุนระยะยาว งานวิจัยยังพบว่า ผลกระทบระดับต่ำต่อประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ดังนี้คือ 4) ความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาว 5) ความเสี่ยงของแหล่งเงินกู้ระยะยาวในการให้กู้ยืม และ 6) ความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์

งานวิจัยนี้พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพและศักยภาพของผลการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน (มีค่าเป็นบวก) ในระดับปานกลางกับ 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยความเสี่ยงต่อความขาดแคลนเงินทุนระยะยาว 2) ระดับความเสี่ยงของแหล่งเงินกู้ระยะยาวในการให้กู้ยืม และมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับ 1 ปัจจัย คือ 1) ความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาว ค่าความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพและศักยภาพของผลการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้าม (มีค่าเป็นลบ) ในระดับปานกลางกับ 3 ปัจจัย คือ 1) ความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์ 2) ความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว และ 3) ความเสี่ยงของผลการดำเนินงานด้านเงินทุนระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังตรวจสอบพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี ได้ถึงร้อยละ 70.7 คือ ปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาว 2) ความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์และ 3) ความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาวโดยแสดงค่าเป็นโมเดลทางคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$Y = 0.071X_2 - 0.615X_5 - 0.479X_4$$

$$Y = \text{ระดับของประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs}$$

$$X_1 = \text{ระดับความเสี่ยงต่อความขาดแคลนเงินทุนระยะยาว}$$

$$X_2 = \text{ระดับความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาว}$$

- X_3 = ระดับความเสี่ยงของแหล่งเงินกู้ระยะยาวในการให้กู้ยืม
 X_4 = ระดับความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์
 X_5 = ระดับความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว
 X_6 = ระดับความเสี่ยงของผลการดำเนินงานด้านเงินทุนระยะยาว

โดยสรุปผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs มีประสิทธิภาพและศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจที่ดีและเหมาะสม มีความมั่นใจและมีความเสี่ยงน้อยในการประกอบธุรกิจและการดำเนินการค้าในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี และพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs มีเงินทุนที่ใช้ในระยะยาวมาจากผลการดำเนินงาน (กำไรจากการดำเนินงาน) มากกว่าการได้เงินทุนที่มาจากสินทรัพย์ถาวรและสินเชื่อระยะยาวของสถาบันการเงิน ดังนั้นแนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านการลงทุนทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs คือ การบริหารจัดการความเสี่ยงด้วยวิธีการยอมรับและลดความเสี่ยงโดยการดำเนินธุรกิจและการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามแต่ละโอกาสของสภาวะเศรษฐกิจและการเมืองในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี

คำสำคัญ : ความเสี่ยงด้านการลงทุน, การพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs, การค้าชายแดนภาคตะวันออก

Abstract

This research aims to analyze and assess the investment risk management of SMEs which affects the efficiency and operational potential of SMEs in the eastern border economic zone of Chantaburi province. The samples were 313 entrepreneurs in Chantaburi border trade area by collecting data from the questionnaire. The data obtained were statistical analyzed for the average, standard deviation (S.D.) and correlation coefficient using Pearson correlation and Stepwise Multiple Regression Analysis at the 0.01 and 0.05 significant level respectively.

The results of this research show the moderate impact factors which effect on the efficiency and operation potential of SMEs are the following risk factors :- 1) the risk of long-term capital shortage 2) the risk in long-term capital management 3) the risk of long-term capital performance. This research also show the lower impact factors which effect on the efficiency and operation potential of SMEs are the following risk factors:- 4) the risk level of acquisition and use of long-term capital 5) the risk level of long-term loan sources and 6) the risk level of managing long-term loans invested in assets.

This research found that the correlation between efficiency and operation potential of SMEs was moderately positive correlated in the same direction with two following factors:- 1) the risk factors for long-term capital shortage and 2) the risk level of long-term loan source. In addition, there is a low correlation with the risk level of acquisition and use of long-term capital. The correlation coefficient between the efficiency and operation potential of SMEs is negatively correlated with three following factors:- 1) the risk level of managing long-term loans invested in assets, 2) the risk of long-term capital management and 3) risk of long-term capital performance, at the statistically significant level at .01.

In addition, the results of the research also found that the factors influencing and affecting the efficiency and operational potential of SMEs in the Eastern border economic zone of Chantaburi province at around 70.7 percent, were the following factors:- 1) the risk level of acquisition and use of long-term capital, 2) the risk level of managing long-term loans invested in assets and 3) the risk of long-term capital management. The relation between

these influencing factors and the efficiency and operation potential of SMEs can be illustrated as the following mathematical model.

$$Y = 0.071X_2 - 0.479X_4 - 0.615X_5$$

Y = the efficiency and operational potential of SMEs

X₁ = the risk level of long-term capital shortage

X₂ = the risk level of acquisition and use of long-term capital

X₃ = the risk level of long-term loan sources

X₄ = the risk level of managing long-term loans invested in assets

X₅ = the risk level in long-term capital management

X₆ = the risk level of long-term capital performance

In conclusion, SME entrepreneurs have an appropriate and high efficiency on their business performance with high confidence and low risk. The SMEs entrepreneurs have gained long-term capital from their operating performance (operating profit) more than funding from fixed assets and long-term loans from financial institutions.

The guideline for the management of the investment risk related to the shortage of long-term capital, the SMEs entrepreneurs have adopted a risk management approach to their investment risk by adopting and mitigating risk by providing a way to address the investment risk in the context of the opportunity, situation and events that occur.

Keywords : Investment risk, SMEs Potential, the Eastern Economic Border Trading Zone

บทนำ

จากนโยบายภาครัฐในการยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย-กัมพูชาให้มีความเป็นมิตรภาพมากขึ้นด้วยการพัฒนาตลาดการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาภาคตะวันออก และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดความแออัดของอุตสาหกรรมที่กระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวง สร้างความมั่นคงของประเทศด้วยการสร้างศักยภาพทางการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งจังหวัดจันทบุรีมีจุดผ่านแดนที่สำคัญๆ ทั้งหมด 5 จุด เป็นจุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง ในเขตอำเภอโป่งน้ำร้อน คือ ด่านถาวรบ้านแหลมและบ้านผักกาดและจุดผ่อนปรน 3 แห่ง คือ จุดผ่อนปรนบ้านซันตารี อำเภอสอยดาว บ้านสวนส้ม อำเภอสอยดาว และบ้านบึงขันธ์ล่าง เขตอำเภอโป่งน้ำร้อน และจากรายงานสถิติการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของประเทศไทยปี 2559 - 2561 ศูนย์บริการข้อมูลการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน กองความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์พบว่า ไทย-กัมพูชามีมูลค่าการค้าชายแดนปี 2559 โดยมูลค่าการส่งออกมีมูลค่าถึง 14,405.90 ล้านบาท การนำเข้า 1,490.59 ล้านบาทและมูลค่าดุลการค้า 12,915.31 ล้านบาท ปี 2560 โดยมูลค่าการส่งออกมีมูลค่าถึง 11,605.87 ล้านบาท การนำเข้า 1,230.87 ล้านบาทและมูลค่าดุลการค้า 10,375.44 ล้านบาท ปี 2561 โดยมูลค่าการส่งออกมีมูลค่าถึง 11,011.25 ล้านบาท การนำเข้า 1,330.23 ล้านบาทและมูลค่าดุลการค้า 9,680.82 ล้านบาท การเติบโตทางการค้าและมูลค่าดุลการค้าที่มีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2556 - 2558 จากรายงานสถิติภาคการค้าและการค้าผ่านแดนของประเทศไทยปี 2556 - 2558 ศูนย์บริการข้อมูลการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน กองความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์เช่นกัน ซึ่งปี 2556 มูลค่าการส่งออกมีมูลค่าถึง 4,753.48 ล้านบาท การนำเข้า 81.90 ล้านบาทและมูลค่าดุลการค้า 4,571.57 ล้านบาท ปี 2557 โดยมูลค่าการส่งออกมีมูลค่าถึง 6,749.14 ล้านบาท การนำเข้า 125.78 ล้านบาทและมูลค่าดุลการค้า 6,623.36 ล้านบาท ปี 2558 โดยมูลค่าการส่งออกมีมูลค่าถึง 12,061.74 ล้านบาท การนำเข้า 74.08 ล้านบาทและมูลค่าดุลการค้า 11,987.66 ล้านบาท จากแนวโน้มที่ดีและเริ่มลดลงตั้งแต่มี 2560-2561 ทำให้รัฐบาลเล็งเห็นและตระหนักในความสำคัญของตลาดการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา และกำหนดให้มีนโยบายพัฒนาการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาภาคตะวันออกให้เป็นตลาดการค้าที่มีความมั่นคงและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อีกทั้งพยายามขับเคลื่อนการค้าด้วยนโยบายการส่งเสริมและขยายการลงทุนให้กับผู้ประกอบการ SMEs ในเขตการค้าชายแดนของจังหวัดจันทบุรีให้มากยิ่งขึ้น

ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีของผู้ประกอบการ SMEs ไทยที่สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสดังกล่าวในขยายการลงทุน การขยายฐานการผลิต และการกระจายสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ นอกเหนือจากการค้ากับแค่เพียงประเทศกัมพูชาประเทศเดียว แต่อย่างไรก็ตามนอกจากเกิดโอกาสและประโยชน์ที่ดีที่ส่งผลกระทบต่อทางบวกต่อการพัฒนาธุรกิจ SMEs ในเขตการค้าชายแดนของจังหวัดจันทบุรีแล้ว ในสถิติทางการค้าปี 2560-2561 ที่มีแนวโน้มลดลงดังที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ได้ทราบถึงผลกระทบทางการค้าอย่างชัดเจนและเท่ากับการสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพการเงินด้านการลงทุนของผู้ประกอบการ SMEs ไทยเช่นกัน และด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยโดยจะมุ่งประเด็นการศึกษาปัญหาทางการเงินและการลงทุนเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านการลงทุนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้านเศรษฐกิจการค้าของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ถึงการลงทุนในทรัพย์สินที่มีผลกระทบต่อความเสี่ยงในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์และประเมินแนวทางในการจัดการความเสี่ยงด้านการลงทุนของธุรกิจ SMEs ในการสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs เขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs จำนวน 313 คน ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาของจังหวัดจันทบุรี การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแบบปลายปิด และการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงในกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ณ เขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนจังหวัดจันทบุรี อย่างน้อยจำนวน 20 ราย

ผลการวิจัย

1. ระดับความเสี่ยงด้านการลงทุนที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงด้าน การลงทุนที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขต เศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงด้านการลงทุน ที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยความเสี่ยง		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1.	ความเสี่ยงต่อความขาดแคลนเงินทุนระยะยาว	2.68	.533	ปานกลาง
2.	ความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาว	2.30	.576	น้อย
3.	ความเสี่ยงของแหล่งเงินกู้ระยะยาวในการให้กู้ยืม	1.76	.291	น้อย
4.	ความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์	1.95	.183	น้อย
5.	ความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว	3.07	.047	ปานกลาง
6.	ความเสี่ยงของผลการดำเนินงานด้านเงินทุนระยะยาว	2.62	.443	ปานกลาง
รวม		2.40	.130	น้อย

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเสี่ยงในปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานของธุรกิจ SMEs โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40$) และเมื่อพิจารณาปัจจัยพบว่าปัจจัยความเสี่ยงที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว มีระดับ

ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) รองลงมา คือ ความเสี่ยงต่อความขาดแคลนเงินทุนระยะยาว ($\bar{X} = 2.68$) และ ความเสี่ยงของผลการดำเนินงานด้านเงินทุนระยะยาว ($\bar{X} = 2.62$)

1.2 ระดับความคิดเห็นของประสิทธิภาพและ ศักยภาพของผลการดำเนินงานด้านการลงทุนของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของประสิทธิภาพและศักยภาพของ ผลการดำเนินงานด้านการลงทุนของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการดำเนินงาน		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1.	ด้านประสิทธิภาพของผลการดำเนินงานด้านเงินทุนระยะยาว	3.86	.043	มาก
2.	ด้านศักยภาพของผลการดำเนินงานด้านเงินทุนระยะยาว	3.88	.000	มาก
รวม		3.87	.022	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพและศักยภาพของ ผลการดำเนินงานด้านการลงทุนของธุรกิจ SMEs โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($X = 3.87$)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวิเคราะห์ความเสี่ยง ด้านการลงทุนที่มีผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพและ ศักยภาพ การดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ

ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพและ ศักยภาพธุรกิจ SMEs

$Y =$ ระดับของประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs

$X_1 =$ ระดับความเสี่ยงต่อความขาดแคลนเงินทุน ระยะยาว

$X_2 =$ ระดับความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของ เงินทุนระยะยาว

$X_3 =$ ระดับความเสี่ยงของแหล่งเงินกู้ระยะยาวใน การให้กู้ยืม

$X_4 =$ ระดับความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาว นำมาลงทุนในสินทรัพย์

$X_5 =$ ระดับความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว

$X_6 =$ ระดับความเสี่ยงของผลการดำเนินงานด้านเงิน ทุนระยะยาว

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงแต่ละด้านกับระดับประสิทธิภาพและศักยภาพ
การดำเนินงานด้านการลงทุนของธุรกิจ SMEs

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
X ₁ (ระดับความเสี่ยงต่อความขาดแคลนเงินทุนระยะยาว)	1	.411**	.829**	-.095	-.950**	-.950**	.662**
X ₂ (ระดับความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาว)		1	.341**	-.061	-.415**	-.415**	.355**
X ₃ (ระดับความเสี่ยงของแหล่งเงินกู้ระยะยาวในการให้กู้ยืม)			1	-.008	-.863**	-.863**	.563**
X ₄ (ระดับความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์)				1	.092	.092	-.540**
X ₅ (ระดับความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว)					1	1.000**	-.688**
X ₆ (ระดับความเสี่ยงของผลการดำเนินงานด้านเงินทุนระยะยาว)						1	-.688**
Y (ระดับของประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs)							1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงแต่ละด้านของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของความเสี่ยงแต่ละด้านมีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .355 ถึง .688 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกและทางลบ ดังนี้

1. ระดับความเสี่ยงต่อความขาดแคลนเงินทุนระยะยาว และระดับความเสี่ยงของแหล่งเงินกู้ระยะยาวในการให้กู้ยืม มีความสัมพันธ์ (ทางบวก) กับ ระดับของประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs ในระดับปานกลาง

2. ระดับความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาว มีความสัมพันธ์ (ทางบวก) กับ ระดับของประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs ในระดับน้อย

3. ระดับความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์ ระดับความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว และ ระดับความเสี่ยงของผลการดำเนินงานด้านเงินทุนระยะยาว มีความสัมพันธ์ (ทางลบ) กับ ระดับของประสิทธิภาพและศักยภาพธุรกิจ SMEs ในระดับปานกลาง

4. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณด้านปัจจัยความเสี่ยงเกี่ยวกับการลงทุนที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณทดสอบปัจจัยความเสี่ยงด้านการลงทุนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้

ปัจจัยพยากรณ์	R ²	Adjusted R ²	a constant	สปส.การถดถอย		t	Sig.
				b	β		
X ₅ (ระดับความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว)	.474	.472	4.833	-.314	-.688	-16.733	.000
X ₆ (ระดับความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว)	.703	.701	4.880	-.294	-.644	-20.705	.000
X ₄ (ระดับความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์)				-.056	-.481	-15.453	.000
X ₅ (ระดับความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว)	.707	.704	4.833	-.280	-.615	-18.107	.000
X ₄ (ระดับความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์)				-.056	-.479	-15.479	.000
X ₂ (ระดับความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาว)				.003	.071	2.090	.037

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการเลือกนำปัจจัยความเสี่ยงเข้าสมการเพื่อเลือกปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อประสิทธิภาพและศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดจันทบุรีแล้วพบว่า หลังจากเพิ่มปัจจัยความเสี่ยงสุดท้ายเข้าสู่สมการถดถอยพหุคูณแล้วมีค่าที่แสดงอิทธิพล (R²) เท่ากับ 0.707 ซึ่งหมายความว่า 1) ระดับความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว 2) ระดับความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์และ 3) ระดับความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาว เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 70.7

$$Y = 4.833 - 0.280X_5 - 0.056X_4 + 0.003X_2$$

หรือเขียนในอยู่ในรูปสมการมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z = 0.071X_2 - 0.615X_5 - 0.479X_4$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพแล้วพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ประสบปัญหาการขาดแคลนเงินทุนระยะยาวและขาดแหล่งเงินทุนระยะยาวเพื่อบริการการให้สินเชื่อได้ตามความเหมาะสมกับความต้องการของผู้ประกอบการ SMEs จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ประกอบการ SMEs ไม่สามารถลงทุนทรัพย์สินประเภททุนได้อย่างเพียงพอสำหรับการขยายกิจการในด้านต่างๆ ได้แก่ เครื่องจักรอุปกรณ์ต่างๆ ทั้งด้านการผลิต การจัดเก็บ และการขนส่ง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งเป็นผู้ประกอบการที่เป็นชาวกัมพูชาที่เข้ามาดำเนินธุรกิจทำการค้าทั้งรูปแบบการค้าปลีกและการค้าส่งในบริเวณตลาดที่ติดกับเขตข้ามแดนระหว่างไทยและกัมพูชาการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินจึงมีข้อจำกัดในด้านคุณสมบัติและหลักประกันสำหรับสินเชื่อผู้ประกอบการ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดจันทบุรี และผู้ประกอบการ SMEs จึงได้เพียงแต่ใช้เงินทุนจากทุนของตนเองที่มีอยู่และหามาได้จากบุคคลใกล้ชิดที่มีความเชื่อถือได้ตามความเหมาะสมส่วนบุคคล

นอกจากนี้ ได้พบว่า หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สมาคมการค้าและการท่องเที่ยวชายแดนไทย กัมพูชา จันทบุรี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรี เป็นต้น ได้ให้การสนับสนุนการค้าชายแดนของจังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้าการลงทุน กระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันแก่ผู้ประกอบการเชื่อมโยงสินค้าเข้าสู่ตลาดอย่างเป็นระบบทั้งในประเทศและต่างประเทศ สร้างเครือข่ายธุรกิจการค้าและเตรียมความพร้อมประชาคมอาเซียน ซึ่งจังหวัดจันทบุรีมีความได้เปรียบ เนื่องจากมีจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนทางการค้าเชื่อมโยงกัมพูชาเวียดนาม รวม 5 จุด พร้อมยกระดับให้เป็นประตูเศรษฐกิจของ

ประเทศที่มียอดการค้าส่งออกเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปีกิจกรรมที่เชื่อมโยงการค้าชายแดนของจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ การจัดงานโดยการออกร้านของผู้ประกอบการชาวไทย - กัมพูชา - เวียดนาม และเงินกว่า 200 บูธ การเจรจาทางการค้า การแสดงแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม การเจรจากระชับสัมพันธไมตรีด้านความมั่นคงชายแดน ส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาค เป็นต้น ซึ่งเริ่มต้นมาประมาณ 7-8 ปีนับตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา และปี 2560 นโยบายระดับประเทศได้กำหนดให้ส่งเสริมและสนับสนุนการค้าชายแดนเกี่ยวกับการเชื่อมโยงภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวให้เข้ากับภาคอุตสาหกรรมพื้นที่จันทบุรีที่สามารถเชื่อมต่อกับระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (อีอีซี) โดยมีเป้าหมายใหญ่ในการให้ประเทศไทยเป็น “ชาติมหาอำนาจด้านการค้าผลไม้เมืองร้อนของโลก” ให้ภาคตะวันออกเป็นฐานของโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor) นอกจากนี้ภาครัฐยังพัฒนาด้านการค้าชายแดนในจุดต่างๆ 5 จุด ที่เป็นเขตติดต่อชายแดนไทย-กัมพูชาให้มีความสะดวกในการคมนาคมขนส่งและการพัฒนาการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีต่างๆ แก่นักลงทุน รวมถึงการให้บริการที่สะดวกในพิธีการศุลกากรกับแรงงานกัมพูชาที่เข้ามาทำงานในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดอื่นๆ ซึ่งมีทั้งมีแรงงานไปเข้าและเย็นกลับประเทศกัมพูชา

ในส่วนของการลงทุนในการดำเนินธุรกิจในการการค้าชายแดนนั้น ในความเป็นผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งเป็นทั้งชาวไทยและชาวกัมพูชาที่ทำธุรกิจค้าปลีกบริเวณชายแดนจะประกอบธุรกิจร้านค้าบนพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นการเช่าช่วงจากผู้ประกอบการที่มีพื้นที่ให้เช่าจากการเช่าจากภาครัฐในเขตพื้นที่นั้นๆ และผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ได้มีความเข้าใจและมีมุมมองหลายประการว่า 1) การดำเนินธุรกิจนั้นมีความจำเป็นต้องใช้เงินทุนระยะยาวเพื่อการลงทุนในอุปกรณ์เครื่องจักรที่มีต้นทุนสูงและถือว่าเป็นเงินทุนจม 2) ผู้ประกอบการ SMEs บางรายมีหลักทรัพย์ค้ำประกันไม่เพียงพอทำให้ขาดคุณสมบัติในการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้อย่างเหมาะสม 3) หากผู้ประกอบการ SMEs บางรายมีหลักทรัพย์เพียงพอแต่ไม่มีความประสงค์นำหลักทรัพย์นั้นไปจำนำเพื่อการลงทุนด้วยมีความเห็นเกี่ยวกับผลตอบแทนที่ได้รับจะต้องนำไปชำระหนี้ส่วนมากซึ่งมากกว่าการได้รายได้เป็นของตนเองรวมถึง 4) การมีแนวความคิดว่าการนำหลักทรัพย์ประเภทสินทรัพย์ถาวรไปค้ำประกันหรือการจำนำเพื่อการลงทุนเป็นการเพิ่มความเสี่ยงในสถานะของการดำเนินงานของธุรกิจตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการ SMEs มีความเห็นว่าหลักทรัพย์นั้นมิใช่เพื่อการป้องกันความเสี่ยงในสถานะของการดำเนินธุรกิจของตนเอง ดังนั้น การลงทุนระยะยาวของผู้ประกอบการ SMEs จึงเน้นเงินทุนระยะยาวจากเงินทุนตนเองด้วยการสะสมผลกำไรจากการดำเนินงานมากกว่าการกู้ยืมเงินระยะยาวและการนำทรัพย์สินถาวรที่มีอยู่ไปจำนำเพื่อการลงทุนในธุรกิจ

ของตนเอง ซึ่งมีผลกระทบต่อการเติบโตของธุรกิจ SMEs ในเขตการค้าชายแดนที่เติบโตเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ทันกับโอกาสที่ได้รับทั้งหมดนี้จึงเป็นเหตุผลของแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงทางการเงินด้วยเงินลงทุนของตนเองจากความสามารถในการดำเนินงานขยายกิจการตามโอกาสและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงนั้นๆ

สรุปและอภิปราย

การวิจัยความเสี่ยงด้านการลงทุนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดจันทบุรี พบว่า ความสามารถในการลงทุนและการดำเนินงานของผู้ประกอบการ SMEs โดยภาพรวมค่อนข้างมีประสิทธิภาพและศักยภาพที่ดีพอประมาณและมีปัจจัยของความเสี่ยงของการลงทุนที่มีผลกระทบต่อการทำงานโดยรวมน้อยมาก ปัจจัยของความเสี่ยง ได้แก่ 1) ความเสี่ยงต่อความขาดแคลนเงินทุนระยะยาว 2) ความเสี่ยงของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาว 3) ความเสี่ยงของแหล่งเงินกู้ระยะยาวในการให้กู้ยืม 4) ความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์ 5) ความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาว และ 6) ความเสี่ยงของผลการดำเนินงานด้านเงินทุนระยะยาว การวิเคราะห์ทางสถิติถึงผลกระทบในการลงทุนที่มีต่อผู้ประกอบการ SMEs พบว่า ปัจจัยที่เป็นความเสี่ยง คือ ความเสี่ยงเกี่ยวกับการได้มาและใช้ไปของเงินทุนระยะยาวจากควมมีศักยภาพและประสิทธิภาพที่มีอยู่อย่างพอประมาณที่สามารถดำเนินงานได้ในปัจจุบันของผู้ประกอบการในการหมุนเวียนของรายได้และรายจ่ายจากการดำเนินงานเพื่อการลงทุนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงของการบริหารเงินกู้ระยะยาวนำมาลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนและความเสี่ยงในการบริหารเงินทุนระยะยาวหรือเงินกู้ระยะยาวนั้น ผู้ประกอบการ SMEs ในเขตการค้าชายแดนนั้น จากศักยภาพและประสิทธิภาพของผู้ประกอบการ SMEs ในการลงทุนในสินทรัพย์เพื่อการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดรายได้พอประมาณเช่นกัน อันสืบเนื่องมาจากการกลุ่มตลาดและสิ่งแวดล้อมยังมีศักยภาพปานกลางและมีการเติบโตแบบค่อยเป็นค่อยไป ประกอบกับยังมีผู้แข่งขันที่เป็นรายใหญ่มีโอกาสมากกว่าทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ยังมีอุปสรรคในการค้าอยู่บ้างปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิริยกุล ทนทาน (2555) ซึ่งพบว่า ความสามารถเชิงสมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะด้านบริหารและสมรรถนะด้านอาชีพเป็นปัจจัยส่งเสริมสมรรถนะการทำธุรกิจและด้านสภาพแวดล้อมการดำเนินงานทางสังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยีเศรษฐกิจผู้ประกอบการต้องอาศัยบทบาทความช่วยเหลือและการส่งเสริมจากภาครัฐเป็นสำคัญเพื่อเป็นโอกาสการขยายธุรกิจเป็นสำคัญ ดังเช่น ความช่วยเหลือจากภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่น

และหน่วยงานภาครัฐในส่วนราชการต่างๆ เข้ามาส่งเสริมกิจกรรมการค้าอย่างเป็นรูปธรรมเช่น การจัดงานการจัดงานถนนคนเดินคน 3 แผ่นดิน เริ่มในปี 2553 และปี 2554 กิจกรรมงานสี่วันออก ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกิจกรรมทางการค้าที่ภาครัฐให้การสนับสนุนมาอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน รวมทั้งนโยบายระดับประเทศที่ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศในรูปแบบนโยบาย ซึ่งในปี 2560 มีนโยบายเกี่ยวกับการเชื่อมโยงภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวให้เข้ากับภาคอุตสาหกรรม โดยให้พื้นที่จังหวัดจันทบุรีสามารถเชื่อมต่อกับระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (อีอีซี) ที่มีเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็น “ชาติมหาอำนาจด้านการค้าผลไม้เมืองร้อนของโลก” และกำหนดให้ภาคตะวันออกเป็นฐานการค้าเดินโครงการจัดตั้งระเบียงผลไม้ภาคตะวันออก (Eastern Fruit Corridor) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมที่ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs เกิดความมั่นใจในการประกอบธุรกิจและการดำเนินการค้า ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs มีมุมมองโดยภาพรวมแล้วมีความเสี่ยงน้อยในการลงทุนประกอบธุรกิจ SMEs ในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออก สอดคล้องกับอำพา แก้วกำก (2558) ซึ่งกล่าวว่า ภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่มีความกระตือรือร้นต่อกิจกรรมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลมาจากการความเตรียมรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยภาคเอกชนในพื้นที่มีบทบาทนำ และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งในท้องถิ่น ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ตลอดถึงพัฒนาการในทิศทางที่ดีต่อการขยายความร่วมมือการพัฒนาพื้นที่ชายแดนในฝั่งกัมพูชาซึ่งรัฐบาลกัมพูชาได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกัมพูชา และสุณัฐวิทย์ น้อยโสภ (2559) พบว่า การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของประเทศไทย เกิดขึ้นจากแนวคิดที่มุ่งกระจายการพัฒนาสู่ท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นให้ดีขึ้น ด้วยกลยุทธ์ ส่งเสริมการลงทุน การค้า การท่องเที่ยวและการบริการต่างๆ โดยภาครัฐให้การส่งเสริมและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านสาธารณูปโภคต่างๆ รวมทั้งการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี และมีนโยบายเชื่อมโยงระบบการผ่านพิธีการศุลกากรกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดอุปสรรคทางการค้าและการบริการ รวมถึงมีแนวทางที่ทำให้การบริหารงานของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อศักยภาพทางด้านการแข่งขันของประเทศไทยก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจเสรีอาเซียนในปลายปี 2558

การลงทุนระยะยาวในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ณ เขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดจันทบุรีขาดแคลนเงินทุนระยะยาวแต่ไม่ใช้เงินลงทุนจากสินทรัพย์และการขอสินเชื่อระยะยาว ด้วยมีแนวคิดการบริหารเงินทุนระยะยาวหลายประเด็น คือ 1) การลงทุนระยะยาวในอุปกรณ์เครื่องจักรที่มีต้นทุนสูงถือว่า

- ทัศนัย ชัตติยวงษ์ ละเมียด ควรรประสงค์ และ ทิพวรรณ นียมวงศ์. (2561). ความเสี่ยงด้านการลงทุนที่มีผลกระทบต่อ การพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจ การค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ สาระแก้ว. งานประชุมวิชาการระดับชาติวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 12 เนื่องในวโรกาสคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้า รำไพพรรณี ครบ 114 ปี. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี
- นภาพร เรืองสกุล. (2551). กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยง ขององค์กรเชิงบูรณาการ: แนวทางการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2545). เทคนิคการวิเคราะห์หังง การเงินบริษัทจดทะเบียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ส่วนสิ่งพิมพ์ ฝ่ายสื่อสารองค์กร ตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย.
- สุชาติ ผดุงกิจ. (2558). เขตเศรษฐกิจพิเศษกับความคาดหวัง ของคนไทย. วารสารรัฐศาสตร์ ปีที่ 57 (ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2558): 8-18.
- สุณัฐวิทย์ น้อยโสภาน. (2559). “เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน” กลไกก้าวข้ามอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน ระหว่างประเทศ. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี. ปีที่ 13 (ฉบับที่ 2 ประจำเดือน ตุลาคม-เดือนธันวาคม 2559): 87-98
- ศิริประภา ศิริโรจน์ และลักขณา ลุสวัสดิ์. (2559). ธุรกิจ SMEs ของไทยกับความเสี่ยงด้านต้นทุนในยุคการค้าเสรี อาเซียน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 6 (ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-เมษายน 2559): 1-20.
- วีระยุทธ ทนทาน. (2555). แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการทำ ธุรกิจของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทยลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อรองรับการบูรณาการ ประชาคมอาเซียน. วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 20 (ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2555) : 67-77
- อำพา แก้วกำก. (2558). ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ของชุมชนชายแดนไทยกับพม่าด้านจังหวัดจันทบุรี. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์ ปีที่ 9 (ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557): 12-29
- Les Dlabay, James L. Burrow. (2008). *Business Finance*. OH; USA. Thomson: southwestern Mason.
- VOICE TV 21. (2017, January 13). สํารวจตลาดบ้านแหลม การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา. [Video file]. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=Zzo_xR6fsxE